

3 історії розвитку освіти Зарічненщини

Морочнівського району за III чверть 1940-1941 навчального року названа і початкова школа в селі Новосілля. Відзначено, що учні цього села регулярно відвідують заняття: "Процент відвідування в Новоселії – 98,5%. Це один з кращих показників в районі".

При розгляді звіту Морочнівського відділу народної освіти мене чекала справжня сенсація. Директор Мутвицької початкової школи Гоцик подає для відділу освіти такі дані: "Рік заснування школи –

Завершує свою ходу серпень. Нинішнє покоління вчителів готується до нового навчального року. Життя не стоїть на місці. А які проблеми в організації освітньої роботи мали наші попередники? Цим питанням я зацікавилася, працюючи нинішнім літом у державному архіві Рівненської області. Багато інформації дізналася із звіту Морочнівського районного відділу народної освіти про роботу шкіл району в 1939-1940 роках. Тоді у нас діяло 23 школи. Навчання в 22 із них велось українською мовою, в 1-польською (60 учнів навчалося польською).

Цікаво, що крім великих населених пунктів, тоді працювали школи в Осовій, Гориничах, Старих Конях, Павліково, Ніговищах, Коморах. У текстовому звіті про роботу шкіл

1912. Вчителів – 2. Сторож – Корнійчук Лазар. Класних кімнат – 3. У першу зміну навчалося 37 дітей 2 класу і 47 дітей третього; у другу – 2 перших класи по 27 дітей. Один з них вважався підготовчим. Туди ходили новоприйняті діти". Таким чином я дізналася, що в 2012 році Мутвицька школа відзначає свій столітній ювілей. З першим століттям тебе, школо!

Але це ще не все про Мутвицю. У фінансовому звіті про виконання бюджету гмінними управліннями Морочнівської гміни за 1938-39 р. знайшла інформацію, що в цьому році виділялися гроші на будівництво шкіл у Храпині, Сенчицях і Мутвиці. Цифри, злати – все зрозуміло: цегла, дошки, дерево, перевезення, будівництво... А школа в Мутвиці побудувалася в пам'ять маршалка Йозефа Пілсудського. Тоді в Польщі будувалося

сто шкіл Пилсудського. Одна з них – у нашому селі.

Із тривогою і сумом виписувала я нотатки із звіту про підсумки роботи шкіл району за 1944-45 навчальний рік. В мережі шкіл на цей рік у районі повинно було працювати 45 навчальних закладів. Та навчання проводилось на початок навчального року в 12 школах (1045 учнів), а на кінець навчального року – в 11 школах (839 учнів). Пояснено причини відсіву школярів та закриття однієї школи: там вбито вчителя, а іншого послати не було можливості, тому 65 дітей залишилося поза школою. 101 учня батьки вивезли до Польщі, за Буг. Одною школяра призвали в Червону Армію. Ще 39 учнів відсіялося через домашні причини: відсутність одягу та взуття. У 1944-45 році навчання 11 шкіл району забезпечувало 29 вчителів. А для нормальної організації роботи необхідно було ще 137.

13 жовтня 1944 року район відвідав завідуючий Ровенським відділом народної освіти Ятченко Д.А. У своїй доповідній записці голові Морочнівського райвиконкому Шмату С.А. він вказує, що 18 вчителів у Морочнівський район надіслано зі Сходу, а 11- це місцеві жителі. "Учителів, у великій кількості, прислати не можемо, - наголошував він, - тому просимо винайти всіх, хто може працювати на вчительській посаді".

У районі, - зазначав Ятченко Д.А., - знищено 12 шкільних приміщень. Всі школи мають бути відремонтовані і побудовані до 1947 року. Область буде кредитувати будівництво.

Інспектор політосвіти т.Плахоткий має приступити до організації клубів, хат-

читальень. Обласний керівник просить направити бажачих для навчання на 8-місячні курси вчителів в м. Острог та на курси підготовки політосвітних працівників у місто Дубно.

Я переглядала книги засідань виконкомів Кухченської, Храпинської, Кухотськоськоської сільрад за 1950-1956 роки. І дуже часто на них депутати розглядали питання ліквідації неграмотності. Штрафували тих, хто не пускав дітей до школи, незважаючи на те, що причини були у декого досить об'єктивні: відсутність взуття, одягу, зошитів, книг. Спочатку штраф становив 25 рублів, потім – 50, а далі вже – 100 карбованців. Кумедним мені видалося пояснення жителя села Кухче Соломко Т.А., який сказав, що він проживає на хуторі і не знав, що його синові треба було з вересня йти до школи.

А скільки проблем мали в ті часи вчителі! Були у них і секційні заняття, і методичні об'єднання, працювали гуртки. А в додачу потрібно було навчити читати доросле населення. Таке ж завдання давалося і депутатам, які вміли читати. Наприклад, моя колишня вчителька хімії Кучерешко Надія Микитівна мала навчити читати в 1950 році 27 чоловік. І вірю, що вона це зробила, бо була вчителем від Бога.

Тепер у нас нові проблеми, нові завдання. Просимо у Всевишнього здоров'я і натхнення, аби з новими силами приступити до їх виконання.

Валентина ТУМАШ, учитель світової літератури Мутвицької ЗОШ, член Національної спілки краєзнавців